

**METODA PROIECTULUI ȘI FORMAREA COMPETENȚEI
DE MANAGEMENT AL CLASEI DE ELEVI**

Liubov ZASTÎNCEANU, conferențiar universitar, doctor,
Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, Republica Moldova

Abstract: Methods and teaching strategies applied in higher education in the training programs of future teachers should ensure the development of professional competences. The classroom management is a difficult aspect of teaching for many teachers. We describe, how the project method contributes to training the competence of classroom management.

Formarea competențelor de management al clasei de elevi la viitorii profesori și învățători este una din problemele cele mai controversate ale pedagogiei și didacticii. O formare deficitară la acest aspect a tânărului cadru didactic absolvent poate provoca dificultăți majore în organizarea de către acesta a procesului educațional la clasă. Or, pe lângă cunoașterea fundamentelor științifice ale disciplinei școlare predate și recomandările literaturii de specialitate referitor la metodologia studierii unuia sau altui conținut, cadrul didactic trebuie să realizeze paralel și activitatea de manager al clasei, deloc simplă. Această activitate este multidimensională, profesorul realizând diferite funcții pe parcursul procesului educațional: planificare, coordonare, organizare, control, consiliere, conducere, motivare etc. Cel mai dificil în toate acestea este faptul, ca toate aceste activități trebuie realizate cu elevi, mai mici și mai mari, cu stări psihologice și fizice diferite, cu capacități diferite, cu motivație diferită pentru învățare etc. Situația didactică la clasă variază permanent și numai flexibilitatea cadrului didactic în luarea deciziilor corecte de management al clasei poate asigura eficiența procesului educațional.

În același timp, viitoarele cadre didactice, în timpul studiilor la instituțiile de învățământ superior nu au posibilitatea să interacționeze cu clase reale, să exerseze diferite activități de management al clasei în diferite contexte cu copii de vârste corespunzătoare, cu colective de elevi deja formate. În opinia noastră, una din metodele, care ar contribui într-o măsură destul de mare la inițierea formării competenței de management al clasei de elevi este metoda proiectului.

Se cunoaște, că metoda proiectului este o formă complexă de lucru individual sau în grup, care necesită o perioadă mai îndelungată de timp (uneori de câteva săptămâni sau, chiar, de câteva luni), metodă interactivă de predare-învățare, care presupune o micro-cercetare sau o investigație sistematică a unui subiect, ce prezintă interes pentru instruiți. Obiectivul de bază al acestora este studierea de către instruiți, împreună cu profesorul, a fenomenelor din viața cotidiană. Cercătorii în domeniu au evidențiat diferite dimensiuni ale metodei proiectului, foarte importante pentru utilizarea eficientă a acestei metode în contextul instruirii universitare. Astfel, John Dewey, considerat fondatorul acestei metode zicea că este una puținele metode didactice care asigură dimensiunea practică a instruirii – learning by doing. W. H. Kilpatrick afirmă, că, în cadrul utilizării acestei metode instruiții trebuie să dobândească experiență și cunoștințe în urma rezolvării problemelor practice în situații sociale autentice. În același context, J. Thomas, spune, ca sarcinile pentru proiect trebuie să fie niște sarcini complexe, bazate pe întrebări sau probleme dificile, care implică instruiții în design de rezolvare a problemelor, de luare a deciziilor sau activități de investigație, oferindu-le posibilitatea de a lucra în mod autonom pe perioade relativ lungi de timp și culminând cu produse sau reprezentări realiste. În final, R. Marx totalizează, că metoda proiectului propune *o temă / întrebare cu conținut valoros*, care este ancorată în probleme din lumea reală; *o investigație*, care să permită educabililor să învețe concepte, să aplice informațiile descoperite și să reprezinte cunoștințele acumulate într-o varietate de moduri; *o oportunitate de colaborare dintre studenți, profesori și alte persoane din comunitate*, astfel încât participanții să poată învăța unii de la alții, și utilizarea de instrumente cognitive, care să ajute instruiții la reprezentarea ideilor cu ajutorul tehnologiilor moderne.

Încercând a valora toate oportunitățile, oferite de metoda proiectului în contextul formării competenței de management al clasei de elevi la viitoarele cadre didactice, ne-am propus utilizarea acestora în cadrul cursurilor de didactică, în special de didactica matematicii. Sarcinile de proiect sunt valabile, cu o ajustare relevantă și pentru cursurile de didactica altor discipline școlare. Această alegere este motivată de complexitatea și realismul situațiilor de problemă posibile în contextul acestui curs universitar. Or, lecția cu unul și același subiect, predat la clase diferite, trebuie să comporte caracteristici ajustate la situația din clasa respectivă: strategii didactice specifice, mediu adaptat, materiale didactice ajustate, uneori chiar comportament și stil de lucru diferit din partea profesorului.

Pentru o abordare corectă a sarcinilor de proiect și realizarea unor produse utile atât din punct de vedere ale aplicabilității acestora în situațiile reale, cât și din punct de vedere a formării competențelor

profesionale, sarcinile (pentru proiecte didactice) sunt ierarhizate după complexitate, fiind propuse succesiv, pe perioada studierii cursului preuniversitar, în ordinea creșterii dificultății acestora.

I. **Dimensiunile precizate ale proiectului:** Subiectul lecției + tipul lecției

Scopul: Abordarea conceptuală a procesului educațional în baza cunoașterii și punerii în aplicare a modelelor, categoriilor și principiilor predării matematicii;

Exemplu: Elaborați un proiect didactic al unei lecții mixte de introducere a conceptului de ... (număr, operație aritmetică, probabilitate etc.)

Dimensiunile manageriale dezvoltate:

- cunoașterea componentelor obligatorii a unui proces (lecție);
- formularea obiectivelor procesului;
- corelarea conținuturilor, activităților și metodelor recomandate de literatura didactică cu etapele procesului;
- proiectarea unor activități relevante situației, menite să asigure realizarea obiectivelor și a unei atmosfere de lucru.

II. **Dimensiunile precizate ale proiectului:** Subiectul lecției + tipul lecției+tehnologia didactică

Scopul: Abordarea conceptuală a procesului educațional în baza cunoașterii și punerii în aplicare a modelelor, categoriilor și principiilor predării matematicii; administrare adecvată a noilor achiziții din bibliografia de specialitate. **Exemplu:** Elaborați un proiect didactic în cheia instruirii diferențiate pentru o lecție de formare a capacităților de aplicare a metodei (figurative, mers invers, triunghiurilor congruente etc.) la rezolvarea problemelor textuale matematice.

Dimensiunile manageriale dezvoltate:

- cunoașterea componentelor obligatorii a unui proces (lecție);
- formularea obiectivelor procesului;
- selectarea și ajustarea elementelor tehnologiei didactice recomandate, relevante pentru situația propusă;
- proiectarea activităților relevante situației, menite să asigure realizarea obiectivelor și a unei atmosfere de lucru.

III. **Dimensiunile precizate ale proiectului:**

Subiectul lecției + tipul lecției+tehnologia didactică de autor+situația didactică concretă

Scopul: Integrarea competențelor profesionale obținute pentru soluționarea unei situații didactice concrete.

Exemplu: Elaborați un proiect didactic al unei lecții de formare a capacităților de analiză și sinteză (rezolvare de probleme) la finele anului de studii pentru clasa a I-a cu următoarea componență: 23 elevi (15 fete, 8 băieți), 2 băieți hiperactivi, unul din ei – foarte capabil pentru matematică, celălalt – cu capacități foarte reduse, o fetiță cu capacități reduse în matematică – melancolic foarte pronunțat.

Dimensiunile manageriale dezvoltate:

- analiza profundă a situației didactice concrete (colectivul clasei) pentru identificarea momentelor cheie în elaborarea tehnologiei didactice de autor;
- prognozarea rezultatelor procesului, în funcție de utilizarea diferitor scenarii;
- elaborarea unei tehnologii didactice de autor, corelate cu rezultatele analizei efectuate și obiectivele procesului;
- argumentarea corectitudinii tehnologiei didactice utilizate la nivel de proiect.

În cadrul realizării ultimei variante de proiect, studentul ia decizii cu referire la mai multe nuanțe cu referire la situația de problemă propusă, în special în cadrul selectării resurselor tehnologiei didactice propuse:

- amplasarea elevilor în clasă;
- rolurile distribuite elevilor, care pot ridica probleme didactice;

- metode și materiale didactice specifice pentru unii elevi;
- scenariile de acțiune alternative în cazul unor situații dificile, apărute ad-hoc.

Sarcinile de proiect în ultima variantă, propuse studenților, comportă schimbări de la promoție la promoție, în funcție de programul de învățământ al studenților, realizat până la momentul studierii cursului, standardelor de competență actualizate față de viitorii profesori, reformelor în sistemul de învățământ autohton, în special cu referire la educația incluzivă.

Experiența mai multor ani în realizarea acestor tipuri de proiecte în cadrul studierii cursurilor de didactica matematicii la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți la specialitățile domeniului Științe ale educației Pedagogie în învățământul primar și Matematică și informatică a demonstrat eficiența acestei metode în inițierea competențelor de management al clasei de elevi.

Ultima variantă de proiect este realizată la finele cursului, de preferat în cadrul unui grup, pentru a asigura o învățare colaborativă. Fișele de autoevaluare a activității proprii în cadrul realizării sarcinii de proiect și a competențelor obținute în rezultat atestă, că pe parcursul realizării sarcinii de proiect, viitoarele cadre didactice învață (sunt păstrate formulările studenților):

- să se asculte unul pe altul;
- să integreze cunoștințe din diferite cursuri universitare studiate: pedagogie, psihologie, didactică generală;
- să caute și să identifice informații relevante pentru soluționarea unor situații dificile la clasă: încadrarea în activitate a unor copii hiperactivi, dotați și mai puțin dotați, crearea unei atmosfere de lucru etc.

Este evident, că aceste abilități vor contribui ulterior la formarea unei viziuni profesionale asupra soluționării situațiilor didactice la clasă, asupra încadrării cadrului didactic în colectivul școlii, în fine asupra competențelor de management eficient al unei clase de elevi în cadrul realizării procesului educațional. Pentru studenții ciclului II, care, în mare majoritate sunt angajați în câmpul muncii și au deja experiență de lucru cu clase concrete, probleme didactice concrete, dar și o viziune deja formată asupra eficienței unor strategii didactice în clasa de elevi, proiectele menite să formeze competențele de management al clasei comportă o altă tentă: utilitatea într-o clasă existentă.

Dimensiunile precizate ale proiectului:

Situația didactică investigată+tehnologia didactică de autor

Scopul: Realizarea unei investigații psiho-pedagogice relevante, integrarea competențelor profesionale obținute pentru soluționarea unei situații didactice concrete

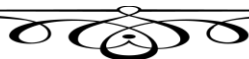
Exemplu: Într-o clasă, în care activați în calitate de învățător (profesor de matematică - diriginte) realizați o investigație pentru determinarea stilului de învățare, nivelului de posedare a matematicii, temperamentului și poziției în colectiv pentru fiecare elev. În baza celor identificate, elaborați un ghid metodologic de proiectare a unor lecții de matematică eficiente în acest colectiv.

Dimensiunile manageriale dezvoltate:

- analiza profundă a situației didactice concrete (colectivul clasei) pentru identificarea soluțiilor manageriale optime în diferite situații, necesare procesului didactic: predare, învățare, evaluare, activități individuale și în grup;
- prognozarea rezultatelor procesului, în funcție de utilizarea diferitor soluții propuse;
- elaborarea unor recomandări metodologice de autor, corelate cu rezultatele analizei efectuate și obiectivele procesului;
- argumentarea corectitudinii soluțiilor didactice utilizate la nivel de situație concretă.

Experiența acumulată pe parcursul mai multor ani de utilizare a acestei metode în cadrul predării cursului de Didactica matematicii ne permite să concluzionăm:

- utilizarea metodei proiectului în contextul formării viitorilor profesori contribuie la inițierea competențelor de management al clasei de elevi;

- fiind susținută de simularea didactică, metoda proiectului în variantele propuse, le va permite viitorilor profesori să conștientizeze rolul și importanța unei organizări corecte ale activităților unui colectiv;
- utilizarea metodei proiectului în cadrul studierii cursurilor universitare la specialitățile pedagogice, în variantele propuse, pregătesc viitorii profesori pentru situațiile concrete la clasă, pentru realizarea unui management eficient, pentru minimizarea unor probleme didactice care pot apărea, de cele mai multe ori din lipsa de experiență didactică.